

УДК 159.95:793.3-057.87

Reflection on one's abilities as a factor in the personal and professional development of choreography students

Рефлексія здібностей як чинник особистісно-професійного розвитку студентів-хореографів

Olena Muzyka

Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Leading Researcher

Олена Музика

кандидатка психологічних наук, доцентка, провідна наукова співробітниця

<http://orcid.org/0000-0002-3062-1989>

e-mail: o.muzyka@kubg.edu.ua

Department of Educology and Psychological-Pedagogical Sciences of Borys

Grinchenko Kyiv Metropolitan University. Ukraine, Kyiv, 02154, 18/2 Shamo Blvd.

Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук Київського столичного

університету імені Бориса Грінченка. Україна, Київ, 02154, бульв. І.Шамо, 18/2.

Laboratory of Psychology of Giftedness of G.S. Kostyuk Institute of Psychology of

NAES of Ukraine. Ukraine, Kyiv, 01033, 2 Pankivska str.

Лабораторія психології обдарованості Інституту психології імені Г.С. Костюка

НАПН України. Україна, Київ, 01033, вул. Паньківська, 2.

Abstract

Based on an analysis of academic sources, this article outlines current trends in the development of choreographic abilities. In particular, it has been established that reflective practices contribute to the effectiveness of learning, the formation of professional identity, and the personal growth of future choreographers.

The research tool “Reflection and Development of Choreographic Abilities (RDCA)” is based on a three-component structure of choreographic abilities, which includes personal, psychomotor, and creative components. The results of the pilot study show that students rate the components of their own choreographic abilities quite

highly and demonstrate a willingness to develop specific ones. During the study, particularly during group discussions, students' reflective field expands, enriched with new categories of self-analysis, laying the groundwork for the development of professional self-efficacy.

Directions for improving the RDCA research tool are described. The results of the correlation analysis provide grounds for reducing the number of assessment constructs included, while new ones can be introduced based on feedback from the participants during group discussions.

Prospects for further research lie in establishing links between RDCA indicators and indicators of professional self-efficacy. The RDCA research tool can be used in practical psychology classes to stimulate the personal and professional development of choreography students.

Keywords: choreographic abilities; development of abilities; personal and professional development; reflection on abilities.

Анотація

У статті на основі аналізу наукових джерел окреслено сучасні тенденції розвитку хореографічних здібностей. Зокрема встановлено, що рефлексійні практики сприяють ефективності навчання, формуванню професійної ідентичності та особистісному зростанню майбутніх хореографів.

В основу конструювання дослідницької методики «Рефлексія і розвиток хореографічних здібностей (РРХЗ)» покладено трикомпонентну структуру хореографічних здібностей, що включає особистісний, психомоторний та креативний компоненти. Результати пілотного дослідження показують, що студенти досить високо оцінюють складники власних хореографічних здібностей і демонструють готовність розвивати окремі з них. У процесі дослідження, особливо під час групового обговорення, відбувається розширення рефлексійного поля студентів, збагачення його новими категоріями самоаналізу, створюється підґрунтя для розвитку професійної самоефективності.

Описано напрямки вдосконалення методики РРХЗ. Результати кореляційного аналізу дають підстави для зменшення числа заданих оцінних конструктивів, натомість нові можуть бути включені в результаті зворотного зв'язку з досліджуваними в ході групового обговорення.

Перспективи дальших досліджень полягають у встановленні зв'язків показників РРХЗ із показниками професійної самоефективності. Дослідницька методика РРХЗ може використовуватися на практичних заняттях з психології з метою активізації особистісно-професійного розвитку студентів-хореографів.

Ключові слова: особистісно-професійний розвиток; рефлексія здібностей; розвиток здібностей; хореографічні здібності.

Вступ

У студентському віці інтенсивно відбуваються два взаємопов'язані процеси: професійний розвиток і розвиток особистості. Одним із операціональних дескрипторів, що дозволяє одночасно вивчати обидва процеси, є здібності, зокрема хореографічні здібності, які є предметом цього дослідження.

На основі аналізу публікацій 1991-2023 років Cinkara and Derinalp (2026) виявили тенденцію збільшення наукових праць із розвитку рефлексійних практик у процесі навчання, що засвідчує незмінний інтерес до проблеми. Підкреслюється важливість підтримки рефлексії студентів у галузі танцювальної освіти, оскільки вона стимулює усвідомлення ними свого тіла, рухового досвіду і є вирішальною для формування професійної ідентичності студентів-танцівників (Leijen et al., 2009) та їхньої професійної компетентності (Tembrioti & Tsangaridou, 2014). Встановлено, що рефлексійні практики можуть покращити фізичні та розумові здібності танцівників та сприяти особистісному зростанню (Orrell, 2021). За рубежом хореографічні здібності часто пов'язують із психомоторними здібностями, які регулюються двома системами: зворотним зв'язком та прямим керуванням. Психомоторні здібності стосуються здатності людини свідомо контролювати точні рухи тіла та їх координацію (Liang, 2024).

В українській психології, окрім психомоторних, у структурі хореографічних здібностей виокремлюються особистісні та креативні компоненти. Poklad (2006) розглядає хореографічні здібності як складне індивідуально-особистісне багаторівневе утворення, в основі якого лежать хореографічні знання, вміння, навички та комплекс базисних компонентів: музично-рухові можливості, інтелектуально-творчий потенціал, комплекс мотиваційно-особистісних властивостей. Bohuta (2016) аналізує хореографічні здібності у поєднанні з творчими, як синтез властивостей та якостей особистості, які формуються зі спеціальних знань і вмінь, високої вмотивованості в поєднанні з творчою уявою та ціннісним ставленням до них. У структурі індивідуальних творчих здібностей майбутніх учителів хореографії виокремлюють такі компоненти: «базовий – психофізіологічні потенції студентів-хореографів (хореографічні та музично-ритмічні здібності, психодинамічні особливості); мотиваційний – ставлення майбутніх учителів хореографії до творчого саморозвитку та самореалізації (мотиви, потреби, мета); пізнавальний – система фундаментальних знань із хореографічного мистецтва, гнучкість і критичність мислення (знання, уміння, навички)» (Вукова, 2017, с. 13). Хореографічні здібності визначаються як «своєрідне поєднання спеціальних здібностей, фізичних даних та психологічних особливостей індивіда, які забезпечують можливість успішності суб'єкта в хореографічній діяльності» (Тор, 2021, с. 6).

У всіх означених підходах акцент традиційно робиться на успішності виконання діяльності як ключовій ознаці хореографічних здібностей. Більшість українських авторів виокремлюють ще один, важливий для вітчизняної психологічної традиції, аспект. За діяльністю завжди стоїть її суб'єкт – особа, яка вибирає ту чи іншу діяльність, приймає рішення про особисті стандарти діяльності, і про те, яких зусиль вона варта, щоб оволодіти нею повною мірою (Музыка, 2022; Smulson et al., 2023). Здібності, з-поміж інших, мають дві важливі іманентні властивості: 1) здатність розвиватися; 2) індивідуальну варіативність, тобто здатність забезпечувати успішну діяльність окремих осіб через поєднання

різною мірою виражених структурних компонентів. Іншими словами, здібності – це індивідуально-своєрідне утворення, і різні люди можуть досягати успіхів у діяльності завдяки розвитку здібностей, які можуть суттєво відрізнятися за своєю структурою. Це означає, що однією з умов саморозвитку здібностей є усвідомлення і самооцінка кожного структурного компонента, що відбувається в процесі рефлексії здібностей.

Українські дослідники наголошують на важливості формування здатності до рефлексії, критичного аналізу студентами власної діяльності з метою сприяння професійному зростанню майбутніх митців, педагогів, хореографів (Androshchuk et al., 2025). З'ясовано, що сутність професійної рефлексії в хореографії полягає в критичному осмисленні власної діяльності через тілесно-руховий досвід (Ovcharenko, 2025). Важливо розвивати рефлексійну культуру, яка розуміється як здатність переосмислювати й творчо перетворювати свій особистий і професійний досвід, досягати високої результативності професійної діяльності, здійснювати активний саморозвиток (Palii et al., 2024).

Аналіз показує, що зростає число досліджень, у яких наголошується на важливості рефлексії хореографічних здібностей, а спеціальних методик і емпіричних досліджень наразі недостатньо. Ця стаття є певним внеском у ліквідацію цієї прогалини в наукових знаннях.

Мета дослідження полягає у вивченні особливостей рефлексії студентами власних хореографічних здібностей в контексті особистісно-професійного розвитку. Для реалізації поставленої мети потрібно виконати такі завдання: 1) на основі аналізу наукових джерел розробити й апробувати опитувальник «Рефлексія і розвиток хореографічних здібностей»; 2) встановити особливості самооцінки студентами відрефлексованих хореографічних здібностей; 3) провести кореляційний аналіз та окреслити напрямки коригування змісту оцінних конструктів на основі доповнень, зроблених студентами; 4) проаналізувати індивідуальні особливості рефлексії студентами власних хореографічних здібностей у контексті перспектив їх саморозвитку.

Методи та методики

Одним із завдань дослідження було розроблення дослідницької методики «Рефлексія і розвиток хореографічних здібностей (РРХЗ)». За основу було взято «Методику вивчення динаміки здібностей (МВДЗ)», оскільки вона теж базується на рефлексії окремих компонентів здібностей і соціальних стосунків, які впливають на їх розвиток. МВДЗ спрямована на усвідомлення суб'єктом окремих умінь (діяльнісний компонент), дій та операцій (операційно-когнітивний компонент), усвідомлення цінності діяльності, що відбувається через оцінку референтних осіб (референтний компонент) та на рефлексію власних особистісних якостей, які розвиваються в процесі розвитку здібностей (особистісно-ціннісний компонент) (Музыка, 2010).

В основу методики РРХЗ було покладено трикомпонентну структуру хореографічних здібностей, яку розроблено на підставі аналізу наукових джерел. Отже, структуру хореографічних здібностей утворюють три компоненти: властивості особистості, характеристики психомоторики і показники креативності. Кожен із цих компонентів було операціоналізовано шляхом виокремлення показників, які найчастіше описувалися у наукових джерелах як такі, що є важливими для успішної хореографічної діяльності (див. табл. 1).

Таблиця 1. Бланк методики «Рефлексія і розвиток хореографічних здібностей»

Хореографічні здібності			
Структурні компоненти	Складники підструктур	Оцінка (від 1 до 10)	Примітка
1	2	3	4
Особистісний компонент			
Пр	працьовитість		
Нп	наполегливість		
Цс	цілеспрямованість		
Іц	ініціативність		
Вн	відкритість до нового		

Дц	дисциплінованість		
Ст	старанність		
Св	сила волі		
Вс	віра в себе		
Ск	самоконтроль		
<i>Додайте потрібне до переліку</i>	..		
Психомоторний компонент			
ГКР	гармонійна координація рухів		
ТР	точність рухів		
Рит	ритмічність		
ПП	правильна постава		
Апл	апломб		
ГФ	граційність фігури		
РМП	розвинута міміка і пантоміміка		
ХМ	хореографічне мислення		
ХУ	хореографічна уява		
ХП	хореографічна пам'ять		
<i>Додайте потрібне до переліку</i>	..		
Креативний компонент			
ПНХІ	продукування нових хореографічних ідей		
КНХК	конструювання нових хореографічних композицій		
ОПХЕ	оригінальне поєднання хореографічних елементів		
ЦУКР	цілісне уявлення про кінцевий результат		
ХП	хореографічна постановка		
ХІ	хореографічна імпровізація		
ТП	творчий потенціал		
<i>Додайте потрібне</i>	..		

до переліку			
<i>Примітки: розширений коментар</i>			
1			
2			
3			
..			

Про автора рефлексійного аналізу

Ім'я, прізвище, вік	
Скільки років займаюся танцями?	
Чи маю перемоги у конкурсах? У яких?	
Додайте важливе про себе (за потреби)	

Перед початком роботи з бланком надається інструкція: «Проаналізуйте рівень розвитку власних хореографічних здібностей. Працюйте за алгоритмом:

- 1) у колонці 3 поставте оцінку від 1 (найнижчий рівень розвитку) до 10 (найвищий рівень розвитку) напроти кожного складника здібностей;
- 2) у колонку 2 за потреби додайте важливі саме для вас складники здібностей, яких немає в переліку;
- 3) у примітках поставте оцінку 10 напроти тих складників здібностей, які ви плануєте розвинути до найвищого рівня у близькій перспективі;
- 4) внизу таблиці, у стрічці «Примітки: розширений коментар», опишіть мотивацію зроблених виборів, зазначте, чому розвиток саме цих складників здібностей є важливим для вашої хореографічної діяльності;
- 5) завершальний крок: заповніть коротку таблицю «Про автора рефлексійного аналізу».

Процедура дослідження за методикою РРХЗ передбачає інструктаж, індивідуальну форму роботи, подальше групове обговорення результатів.

Результати й обговорення

У дослідженні, яке проводилося у жовтні-листопаді 2025 року, взяли участь 36 студентів другого курсу бакалаврату Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, що навчаються на факультеті музичного мистецтва і хореографії за освітньою програмою «Хореографія», спеціалізація «Хореографічне мистецтво». Студенти досить високо оцінили власні хореографічні здібності, що відображено на діаграмі (див. рис.1).

Рис.1. Середні значення оцінки студентами власних хореографічних здібностей

Високі показники можна вважати проявом ВТАЕ-ефекту, у відповідності з яким люди схильні сприймати власні здібності як вищі за середні порівняно з ровесниками (Zell et al., 2020). Можна припустити, що на цьому етапі ВТАЕ-ефект виконує позитивну роль, оскільки дозволяє підвищувати рівень домагань і розвиває самоефективність студентів.

Примітно, що з-поміж трьох компонентів хореографічних здібностей студенти вище оцінили особистісні властивості ($M=8,3$), які пов'язані з докладанням вольових зусиль для розвитку здібностей. Нижчим балом студенти оцінили власні креативні здібності ($M=7,9$), що певною мірою пояснюється специфікою їхньої хореографічної діяльності, і тим, що на цьому етапі студенти

більше приміряють на себе роль танцівників-виконавців, аніж хореографів-постановників, які, на їхню думку, мають генерувати і реалізовувати творчі ідеї.

Тісні кореляційні зв'язки між окремими елементами усередині компонентів здібностей спонукають до перевірки окремих оцінних конструктів на предмет того, чи не сприймаються вони студентами як синоніми. Якщо це припущення підтвердиться, то їх можна вилучити або ж замінити тими елементами, які пропонуються студентами. Так, наприклад, працьовитість корелює з наполегливістю ($\rho=0,52$), цілеспрямованістю ($\rho=0,63$) і старанністю ($\rho=0,47$). Дальші дослідження мають виявити, який з цих оцінних конструктів можна замінити. Те ж саме можна сказати і про оцінний конструкт «гармонійна координація рухів», який тісно корелює з точністю рухів ($\rho=0,46$) і ритмічністю ($\rho=0,46$); конструкт «правильна постава» корелює з граційністю фігури ($\rho=0,55$) і апломбом ($\rho=0,40$). Якщо розглядати креативний компонент, то існує тісний кореляційний зв'язок між продукуванням нових хореографічних ідей і конструюванням нових хореографічних композицій ($\rho=0,67$); оригінальним поєднанням хореографічних елементів і хореографічною постановкою ($\rho=0,61$).

Отримані дані певною мірою кореспондуються з результатами емпіричного дослідження Tгіана (2015), де було виявлено кореляцію між творчим мисленням та виконавськими здібностями студентів-хореографів педагогічного університету. У нашому дослідженні творчий потенціал значимо корелює з хореографічною уявою ($\rho=0,66$), хореографічним мисленням ($\rho=0,64$), розвинутою мімікою і пантомімікою ($\rho=0,54$).

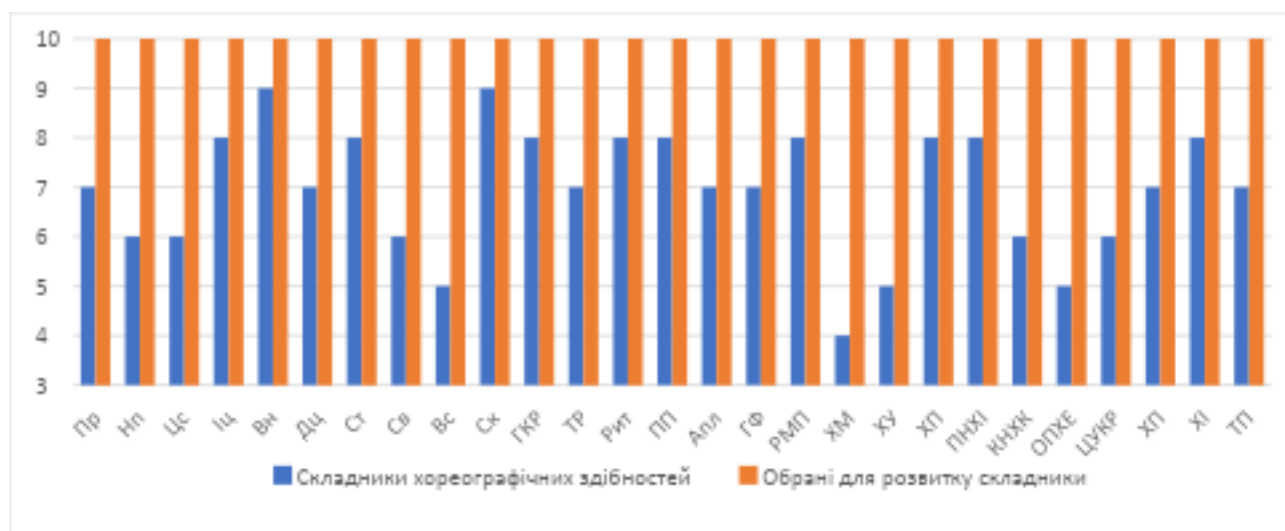
Окрім рефлексійної самооцінки кожним студентом власних хореографічних здібностей, у дослідженні за методикою РРХЗ реалізується ще два завдання. По-перше, дослідження має на меті актуалізувати процеси саморозвитку, оскільки студенти виокремлюють складники хореографічних здібностей, які збираються розвинути ближчим часом. По-друге, студенти розширюють діапазон оцінних категорій, за якими рефлексуються хореографічні здібності. Цьому сприяють і перелік компонентів, зазначених у бланку, і передбачене процедурою подальше

групове обговорення результатів, у ході якого студенти мають змогу ознайомитися з усіма додатковими конструктами рефлексійного аналізу, доданими до переліку окремими студентами групи. Так, наприклад, для вдосконалення методики можуть бути використані такі додані студентами елементи хореографічних здібностей, як «відпрацювання комбінацій рухів», «емоційна стійкість», «хореографічна ерудиція», «сценічна експресія» тощо.

Аналіз усереднених показників, проведений вище, відображає певні загальні тенденції рефлексії студентами власних хореографічних здібностей. Індивідуальні показники можуть значно відрізнятися від середніх, але саме вони важливі для саморозвитку здібностей кожного окремого студента. У груповому аналізі результатів рефлексії спрацьовують психологічні механізми, які роблять усвідомлення власних здібностей глибшим, додають впевненості в можливості їх розвитку, вмикають процеси наслідування і змагальності тощо.

На діаграмах (див. рис. 2, 3) подано результати рефлексії хореографічних здібностей двох студентів.

Рис.2. Рефлексійна самооцінка студентом К. власних хореографічних здібностей

Студент К. планує у ближчій перспективі розвивати усі компоненти здібностей до найвищих рівнів. Навряд чи це завдання реалістичне. Його ставлять перед собою здебільшого ті студенти, які мають велике бажання, але ще

не мають практичного досвіду саморозвитку. Встановлення індивідуальних профілів дозволить планувати розвивальні впливи (Muzyka et al., 2022).

Діаграма, подана на рисунку 3, відображає реалістичні наміри студента В.

Рис.3. Рефлексійна самооцінка студентом В. власних хореографічних здібностей

У студентів, які тривалий час займаються танцями, вже сформувалася картина власних хореографічних здібностей, у якій не всі компоненти виражені однаково. Студент В. не планує розвивати одразу всі складники здібностей, а зосереджується на кількох: старанність, самоконтроль, гармонійна координація рухів, хореографічне мислення, хореографічна імпровізація. Зрозуміло, що це ті компоненти хореографічних здібностей, які, як він відчуває, по-перше, можуть бути розвиненими, а, по-друге, підтягнуть за собою всі інші. Така стратегія саморозвитку видається досить ефективною, особливо у випадку, коли вона підкріплюється деталізованим планом із конкретизацією вправ і контролем результатів.

Загалом у контексті нашого дослідження важливою видається тенденція розвитку рефлексійних практик у підготовці танцівників. Здатність до рефлексії є суттєвою характеристикою професійної компетентності (Tembrioti & Tsangaridou, 2014). Упродовж останніх двох десятиліть, як зазначає Risner (2017), значні зміни у програмах танцювальної освіти свідчать про перехід від вузького освітнього підходу до більш відкритого та рефлексійного дискурсу.

Висновки

Аналіз наукових джерел та результати проведеного емпіричного дослідження дають підстави для таких висновків:

1) в основу розроблення методики РРХЗ покладена структура хореографічних здібностей, яку утворюють особистісний, психомоторний та креативний компоненти;

2) результати пілотного дослідження засвідчують високу самооцінку хореографічних здібностей, відрефлексованих студентами бакалаврату, що свідчить про віру у власні сили і є хорошою передумовою саморозвитку;

3) кореляційний аналіз даних дозволив намітити напрямки вдосконалення методики РРХЗ, зокрема шляхом зменшення числа оцінних конструктів;

4) аналіз індивідуальних профілів рефлексії та їх групового обговорення дозволив зробити попередній висновок про те, що для ефективного комплексного розвитку хореографічних здібностей студенти мають зосереджуватися на обмеженій кількості базових складників, які представляють кожен структурний компонент здібностей, і контролювати їх саморозвиток на визначеному відрізку часу.

Перспективи дальших досліджень полягають у встановленні зв'язків показників РРХЗ із показниками професійної самоефективності. Дослідницька методика РРХЗ може використовуватися на практичних заняттях з психології з метою активізації особистісно-професійного розвитку студентів-хореографів.

Конфлікт інтересів. Авторка заявляє про відсутність конфлікту інтересів. При підготовці статті інструменти ШІ не використовувалися.

References

Androshchuk, L.M., Vinovoi, K.I., Lukianenko, K.A. (2025). Model pidhotovky khoreohrafa u ZVO v umovakh mizhdystsyplinarnoi vzaiemodii: klasychnyi tanets, suchasnyi tanets, mystetstvo baletmeistera [A model of choreographer training in higher education institutions in the context of interdisciplinary interaction: classical dance, modern dance, and the art of choreography]. *Aktualni pytannia humanitarnykh*

nauk, 1(94), 66-74. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/94-1-8> [in Ukrainian].

Bykova, O.V. (2017). *Formuvannia indyvidualnykh tvorchykh zdibnostei maibutnikh uchyteliv khoreohrafii v protsesi pozaaudytornoi vykhovnoi roboty vyshchyykh navchalnykh zakladiv* [Formation of individual creative abilities of future choreography teachers in the process of extracurricular educational work of higher educational institutions]. Avtoref. dys. ... kand. ped. nauk. Uman. [in Ukrainian].

Bohuta, V.M. (2016). *Formuvannia khoreorafichnykh tvorchykh zdibnostei ditei molodshoho shkilnoho viku yak psykholoho-pedahohichna problema* [Formation of choreographic creative abilities of primary school children as a psychological and pedagogical problem]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii*, 1(55), 181-190. [in Ukrainian].

Cinkara, E., & Derinalp, P. (2026). Reflective practice in educational research: A bibliometric analysis of 1991-2023. *Innovations in Education and Teaching International*, 63(1), 8-25. <https://doi.org/10.1080/14703297.2025.2495909>

Leijen, A., Lam, I., Wildschut, L., Simons, P., & Admiraal, W. (2009). Streaming video to enhance students' reflection in dance education. *Computers & Education*, 52(1), 169-176. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2008.07.010>

Liang, Z. (2024). Psychomotor Ability. *The ECPH Encyclopedia of Psychology*. Singapore: Springer Nature Singapore. P.1.

Muzyka, O. L. (Ed.). (2010). *Profesiino-orientovani zavdannia z psykholohii* [Professionally oriented tasks in psychology]. Zhytomyr: Vydavnytstvo ZhDU im. I. Franka, 566 s. [in Ukrainian].

Muzyka, O. L. (2022). Tsinnisna pidtrymka samoidentychnosti obdarovanoi osobystosti v osvithnomu prostori [Value-based support for the self-identity of a gifted individual in the educational space]. *Proiektuvannia rozvytku ta psykholoho-pedahohichnoho suprovodu obdarovanoi osobystosti: v umovakh voiennoho stanu: materialy nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 23-25 chervnia 2022 r.)*. Kyiv: Instytut obdarovanoi dytyny NAPN Ukrainy, 219-231. [in Ukrainian].

Muzyka, O. L., Muzyka, O. O., & Osnadchuk, Y. O. (2022). Development of e-

platform for psychological online testing of gifted senior pupils and students. *Information Technologies and Learning Tools*, 89(3), 162-177. <https://doi.org/10.33407/itlt.v89i3.4700>

Orrell, M. (2021). *Reflective Practices in the Dance Studio: Implementing Deliberate Observation and Examination Methods into the Dance Technique Class for Youth to Encourage the Development of Self-awareness*. Master's Theses, 229.

Ovcharenko, N. (2025). Osoblyvosti profesiinoi refleksii v khoreorafichnii diialnosti: tilesno-rukhovyi aspekt [Features of professional reflection in choreographic activity: physical and motor aspect]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 90(2), 284-289. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/90-2-41> [in Ukrainian].

Palii, A.M., Yelchaninova, T.M., Shevchenko, V.M. (2024). Refleksiiia yak strukturotvorchyi komponent profesiinoi diialnosti [Reflection as a structural component of professional activity]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*, 6(40), 867-876. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6\(40\)-867-876](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6(40)-867-876) [in Ukrainian].

Poklad, I. M. (2006). *Rozvytok khoreorafichnykh zdibnostei ditei molodshoho shkilnoho viku* [Development of choreographic abilities of primary school children]. Avtoref. dys. ... kand. psykhn. nauk. Kyiv. [in Ukrainian].

Risner, D. (2017). New Reflective Practice Research in Dance Education. *J. of Dance Education*, 17(3), 89-90. <https://doi.org/10.1080/15290824.2017.1355183>

Smulson M. L., Meshcheriakov D. S., Nazar M. M., Ditiuk P. P. (2023). Kontseptsiiia proiektuvannia virtualnoho osvitnoho prostoru z potentsialom rozvytku subiektnosti doroslykh [Concept of designing a virtual educational space with the potential for the adult`s subjectness development]. *Tekhnolohii rozvytku intelektu*, 7, 1(33). <https://doi.org/10.31108/3.2023.7.1.4> [in Ukrainian].

Tembrioti, L., & Tsangaridou, N. (2014). Reflective practice in dance: a review of the literature. *Research in Dance Education*, 15(1), 4-22. <https://doi.org/10.1080/14647893.2013.809521>

Tor, K.A. (2021). *Psykholohichni osoblyvosti rozvytku tvorchykh zdibnostei u studentiv khoreorafichnoi spetsialnosti* [Psychological features of the development of

creative abilities in students of choreographic specialty]. Avtoref. dys... kand. ps. nauk. Odesa. [in Ukrainian].

Triana, D. (2015). The ability of choreography creative thinking on dance performance. *Harmonia*, 15, 119-125. <https://doi.org/10.15294/harmonia.v15i2.4555>

Zell, E., Strickhouser, J. E., Sedikides, C., & Alicke, M. D. (2020). The better-than-average effect in comparative self-evaluation: A comprehensive review and meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 146(2), 118-149. <https://doi.org/10.1037/bul0000218>

Ця робота ліцензується відповідно до Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Авторське право (с) 2026 Музика Олена Музика Олена Олександрівна

Отримано: 25.03.2026

Відрецензовано: 13.05.2026

Опубліковано: 20.05.2026

DOI: <https://doi.org/10.31108/3.2026.10.1.8>